

ACC. N:R. M. 10886:1-64.

Landskap: Halland Upptecknat av: olika personer
 Härad: Diverse Adress: se svaren.
 Socken: // Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1947 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Halmstad.
 Från Halland (ej lok.) s. 1-4.
Furuå härad sid. 5-12.
Fjärne " s. 13-52.
Halmstads " s. 53-64.

LwF 62.

142

125/121 d

Halland Acc. n:r M.10886:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Halland*

Härad:

Socken: *Hishult*Upppteckningsår: *1947**lynnstade*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Kennig Johansson*Adress: *Skaggård Hishult*Födelseår och födelseort: *i Hishult 1885**4*
*1**duskor*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja Halmtak men ej vasstak
 Alltså läggs takten på sparren
 med 10 tunn mellanrum sedan
 breddas halmen ut sedan takraft sedan
 steks vedja om raft & länk & slas en knut
 med 15 tunn mellanrum slagträskad halmen
 ej slagträskad halmen har ej förekommit
 för närvarande, dansje i sparren 10 är
 30 pr 20 är 75 pr 50 är 100 pr
 Takkäppar har alltid används
 här i dessa trakter*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Nej. Tillvägagångssätt först bindes upp
Tacklinar av rep sedan hänges ören upp
sedan går vi två man upp så breder jag
ut den & slår upp den med handandem
så den får rätt lutningen sen kommer
bindaren efter med wedja men nu
mest nu, självalberad träd annat
har jag int vett med om redskap är bara
reftad bräda kallas takraka samt
knivar samt mäter det är alt
redskap, som förekommit i mitt minne

M.10886:2a.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

88801

Håpas jag har jätt mig förståd jag
 har dillig ted ^{nu} annars skulle jätt mig ^{nu}
 förstad, men vill ~~en~~ en österkamme
 vid jultiden skall jag göra ritning
 över det bättre

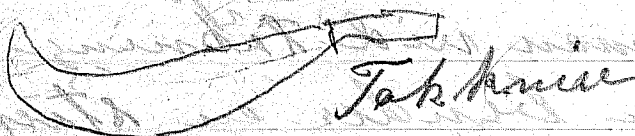
Hälsningsfullt

Henning Johansson
 Skogsgård Wisnäs

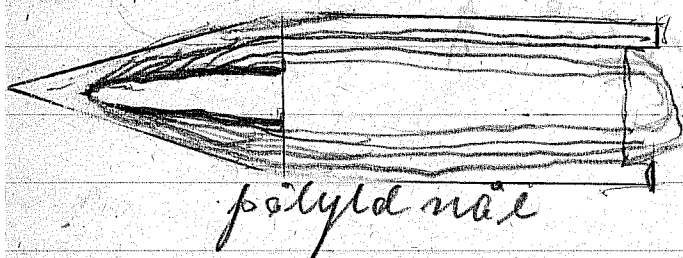
Ten användes vid spjänn
 Tackraka samt slår upp lake
 så det blir jämt

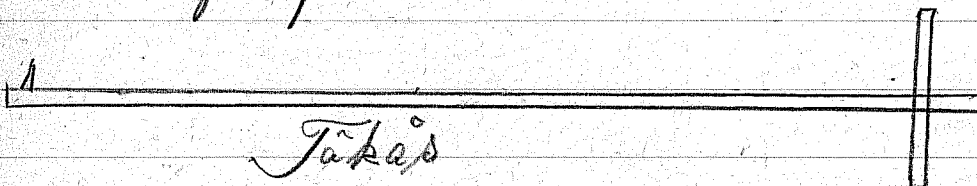
Skänkkniv

Takkniv

polylad näs

Takas

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13.
 - a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14.
 - a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Nej ingetdera, beredning på vinter
 slagträsk vi rågen sen bindes den
 upp i stora klippar kallas här sen
 sättes en stor kam i labälken sen
 sparas klippan sen tar man så mycket
 man kan hålla i båda händerna
 i kammen den så all den areda halu
 kammer väk sen stäts den i gävet sen
 högs den jämn sen bindes den i
 lag som luskar sen bevaras den till
 våren, Täckning utans på gammalt tak
 förekommer sällan, det läggs upp på
 samma sätt som nytt, sen vi lagt upp
 taket sen beskärs det jämt & vackert
 i trepar sen har viskinken spannar
 man stråk så beskäres den sen
 klappar man till den så den blir
 riktigt jämn

88801
M. 10886 :3 a.

Halland
1947

Henning Johansson
Skogsgränd,
Grishult
f. 1885.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Helms päckkammer sedan på nya hus nu

Tak rygs mest med strä i hugg den haka
kört sedan pakas den med en riva i små nä
famnar som sedan läggs på en liten släde som
sätts på stegen så ett rep i så siter man på
rygningen å drar upp den å lägs fram till fram
en rad vid var sida å en rad å en på di te
så rygningen blir fin på senare tid päckkam
mycket med tärvar som skäres upp å skogsma
med lingonris eller hugg på en allier bred
2 1/2 läng å läggs tvärs åsen, ett sändrigtak
å lagas, hörjar man i nederkanten en band på
band till överkant sen stöcker man tåparna
under det gamla å binder en rän på det
gamla, det fodras tre man vid tåkning
en breder helmen en binder en stücke
upp den över åsen underifrån å mer.

11. tåkelöst!

2. om hugg

håll

M. 10886:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på böningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Börning i vingsjederna har jag inte
sett med oss men vi bärre hål i en tjock
rebb i spiken den på vingsjeden i
stuck rafter i för en 40 år sedan.
Tecknades på läkt, ja senast i samras
täckte jag bodvilar i melbystrand
med halan jag har sysslat med
teckning i 45 år i holland sköna
småland men i holland

Jag har sysslat med många yrken
Gautbrukare snickare laggtjäl
Teckare skulptör Reshandlare m.m.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Brev!

M. 10886,

Boxviken 28 november 1941

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Till Folklivsarkivet Lund.

Här sänder jag svar å frågorna
så godt jag kan. Bäst vore med
personligt samtal. Jag har över 40. års
praktik i taktäckning. Så kan jag
så skall jag gärna om så önskas svara

Högaktningfullt

Carl Danielson

Boxviken Spetsbo

Tel.

Västerås Vär

158

208/116 cd

Acc. nr M. 10886:5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Färås

Socken:

Okome

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Erik Danielsson

Adress:

Botviken Okome Färås

Födelseår och födelseort:

1885 Okome

Västergöt

Könige ul. Carlsson 14/4 56

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

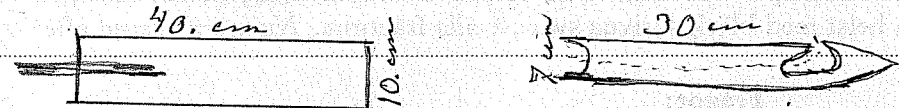
Tä äldre hus fins fortfarande halmtak och är bunden på läkt. Med vidjor och käpp på senare tid användes järntråd i stället för vidjor, vass fins ej.

För ett 50. tal år tillbaka var halmtak allmänt. Halmtak blir mindre än för år på grund av nybyggnad då annat material tegel gråt eller eternit användes.

M. 10886: 6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

När vidjor användes. sticker man ner
igenom baket om en likt så har man
skapen ovanpå halmmen så vider
man ihop båda ändarne av vidjan till en
knut. Vid täckning användes
täckvraka frånåtar att vira junder
grä

Här ml. uppgift 2. 23/5 55 häst vraka!

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10886: 7.

Vantar knäputor användes ej
men fotbeklädnad. av gummi är bra.

Rågkärrarne törsas med slaga
sedan rensas halmen
på en träkam för att bli Träkam

Vass användes ej här

Det förekommer ibland att det
täckes utanpå det gamla för att
spara halmen men ej att rekonstruera

Taket jöres jämt med träkrakan
Takskägget klippes jämt med sax

På nya hus förekommer ej halmen
Med fuktad eller väl halmen som

packas väl och fasthålls med
Takhängke eller gjallt vridet ett hål
är bovat i en ändan vriden en häpp
instickes upphänges för om gärs med
30 cm mellan

Det går att reda sig ensam
bäst är ju om gärs 2. man 1 binder
halmen och 1 binder fast

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Bara hål i vindskedarne för
Takkåpparne har jag ej sett

Taket lades på Läkt

På gamla boningshus finns
det kvar delvis ännu kakmtak!

Kan jag så skall jag med nöja
gärna lämna upplysningar
utan någon ersättning
Oskone Köinge Kvarta
Fälland
Lückase

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

156

205/1146 - 115a

Acc. n:r M. 10886:9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Nauand*Härad: *Faurås*Socken: *Vinberg*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Lust. Carlsson*Adress: *Jarvatorp, Vinberg*Födelseår och födelseort: *1886 Ljungby*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Styger

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

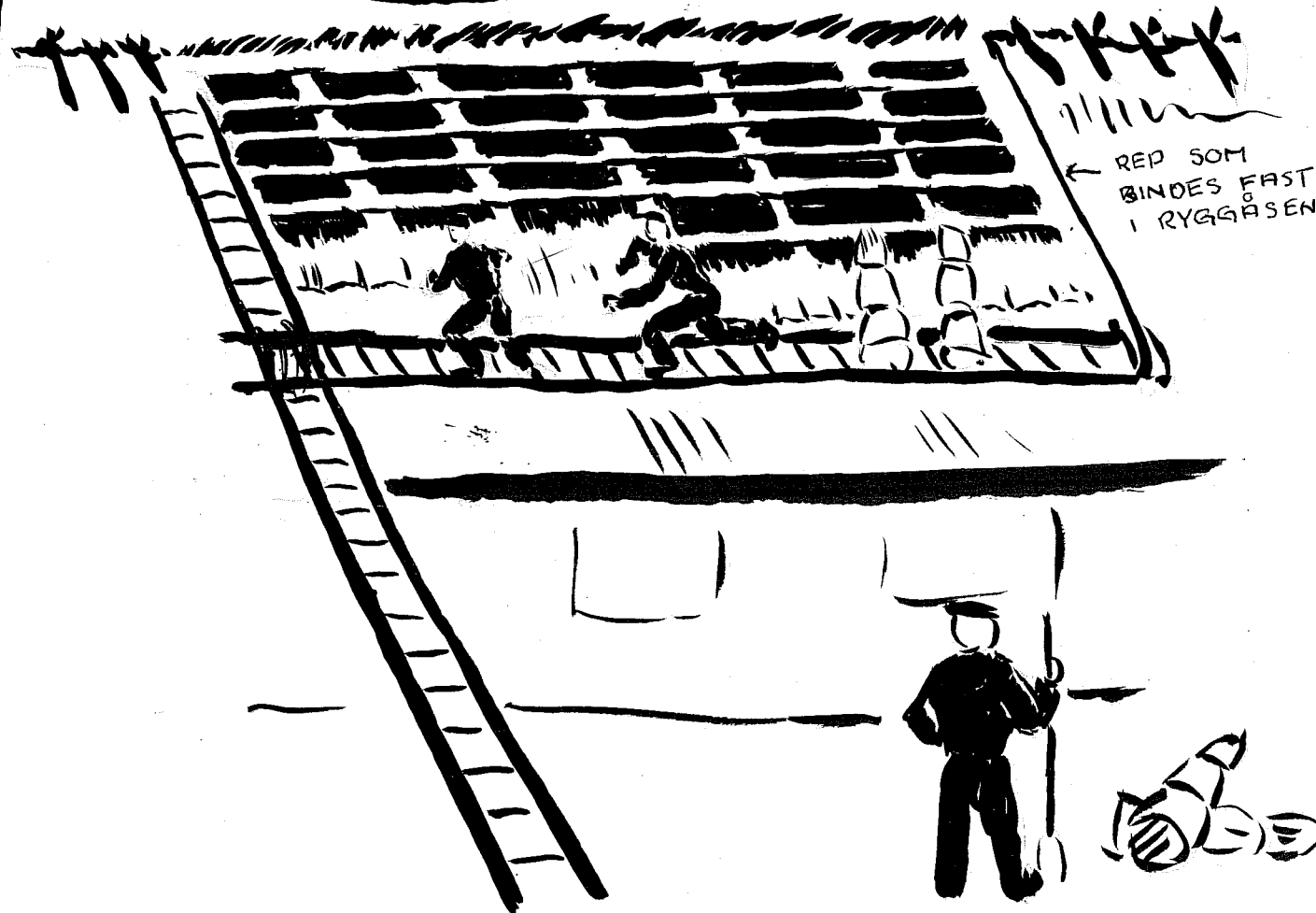
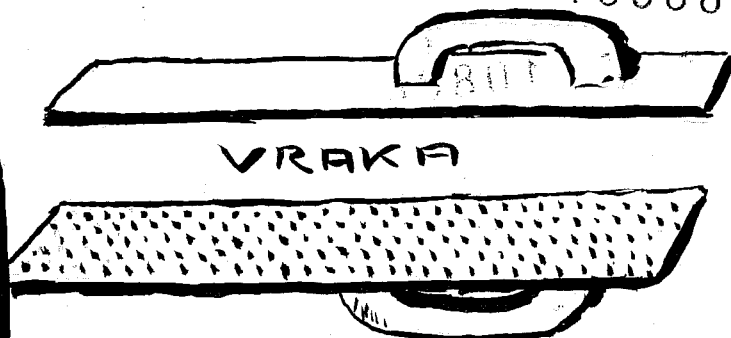
1. *Halmtak finns.*2. *Ja.*3. *Nej.*4 a. *Överkring 10 procent.*" b. " *15* "" c. " *30* "" d. " *50-60* "

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10886:10.

6. Bådaderna, dock mest fortlöpande söm.
7. Vid täckning med fortlöpande söm användes en "nål" av järn eller helst trä, vilken pålindas galvaniserad tunn järntråd. Nålen förs ned genom det utbredda halm laget nedanför underliggande "läkta" tages upp ovanför densamma genom trädhanken dräps åt kraftigt. Västra styng cirka 25 cm därifrån. Vid täckning med isolerade band lägges en tunn köpp eller "vänn" av klyvd en eller annat segt blyligt trä på halmen. Bindningen äro då med järn tråd med 40-50 cm. avstånd mellan banden. Tråden surras ihop och avryckes vid varje band.
8. a. Endast ovanstående nål samt "vraka", en 40 cm lång, 12 cm bred och 1 cm tjock träskiva, helst av ek med handlag på översidan och undersidan bassad lätt med snål hål för att inte elinta mot halmstubben.
- 8 b. För användes även kniv varmes taket skars jämt.
9. Se mestföljande bilaga. 10. Trakan användes att jämna halmstubben efter bindningen.

M.10886:10a

M.10886:11.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15. Två, en jämnar
halmen, en binder.

11. Efter längre tids täckning måste vantar användas
än skydda händerna mot den varma stubben.

Annars inga särskilda kläder.

12. a. Vid tröskningens bindas halmen i buntar ("klippor"
kallas de på denna orten.) Ur dessa tages halmen
lockvis och drages genom en "halmrepa", en kam-
liknande redskap, fastsat i bröstbjör i logbalken.
Stötes uppspredd gånge mot stubben mot loggolvet
för att därpå bindas till nya knippor, "stuger".

12 b. Förkommer ej här.

13 a. Täckning utpå gamla taket sker även

" b. Inte numera.

" c. Jämnas med vrakan och klipptes.

" d. Nej. 14 a. Med halmen, pressad i balar vilka vatten-
begjutas och utbreddas jämt på "ryggningen" varefter

uden för uden påhänges parvis hängslen eller

påll (uttalas "pöll" här) Hängslena äro genomborrade
cirka 15 cm från övre änden varigenom en fortlörande

tråköpp eller grov järntråd tråder.

14 b. De gamla bunden uppskippas en bit ovanför hålet så
att halmen kan föres under den gamla och bindas sam vanligt

10000
M. 10886: 12.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Boreu ingen kunnat.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Ja, de äldre.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19. Ja.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. Sedan 30 år i Vinberg och Kungälvsköls bygd.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Snickare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

170

216/1116-112a

Acc. n:r M 10886:13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Halland

Härad: Färie

Socken: Fjärås

Uppteckningsår: 1949

Uppgifterna lämnade av

Namn: Hjalmar Olsson

Adress: Vestergröd Kungälv

Födelseår och födelseort: 1872

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- n:1 vasstak har ej funnits på 100 år halmtak äro nummera helt borta
- n:2 halmtaken för 40-50 år sedan, bundna med käpp av hassel och gamm.
- n:3 icke här på orten,
- n:4 a 1 procent
b 15 "
c 20 "
d. 50 "
- n:5 i allmänhet käppar av hassel.

M.10886:14.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

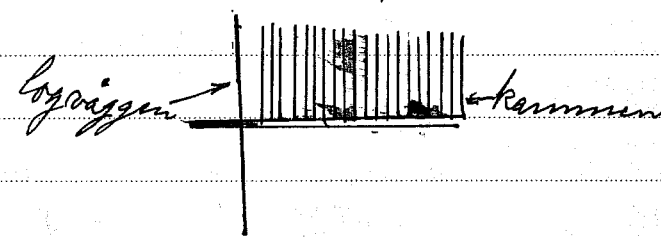
m.6. Gjerdal hampa smort för hand, även vid järn av björk.

m.7. en mål av hä igenom ögat trädde fjärgarnet som stack ner genom halmen ^{nedan} ~~och~~ kroppen, venter hund stack genom halmen, fattade nälen och stack upp ^{den} över kroppen på så sätt kunde garnet ^{knylas} ~~knylas~~ som djupsitt till.

m.8. en täckfjöl bestod av en 50 x 15 cm. bräda på ena sidan att handley på andra sidan, fullt med hål borade till halva brädan djupa.

m.9. några andra redskap användes ej vid själva täckningen.

m.9. vid helmens tillredning däremot användes en kam, sedan kärran mycket väl avlägsnats genom bröstning med slaga samlat ihop och alla mindre helmslän, ojäsa och gräs kammat isär varefter ena ^{kärrarna} stötte mot loggolvet för att få dem gånna vid roten, sedan bands ihop b.s. kärran i en större bunt.

m.10. Kärran ej till andra redskap mer än täckfjöl eller kam eller som den också benämnde ribba. Slagen benämnde även prejel.

M. 10886:15.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

n:11 aldrig i min ungdom.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

n:12 se n:9

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

n:12 b. har aldrig sett eller använt vass i någon form.

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

n:13 a. att den gamla ^{halmen} togs ner helt och hållet
helt ny halmen andvänder till.

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

n:13 b. taket gjordes färdigt med en gång med fjölen.

c. Hur behandlas takskägget?

n:13 c. takskägget stöttes efter färdigt efter första pålegget

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

n:13 d. har ej använts på nya hus i min tid jag har inte
sett på gamla hus på orten, men i Vike och Kinnle
härader användes halmtak ännu på en del ställen högst 10%

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

n:14 a. halmen böjes först över ryggen och fästas med köpp och ~~fjärgam~~
fjärgam varefter läggs långstång & tunn fjäcker, härpå lägges
pålthä består av fannvedstrå hoppfästade med navel i kopp
med en halvt alm mellanrum. n:15 3 man en kunnig

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

täckare, en som trär nålen och knyter garnet, en man
på marken som med yxa gämnar rötterna och lagar upp kävarna

M. 10886: 16.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

n: 16 aldrig har på orten.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

n: 17 endast på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

n: 18 nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

n: 19 ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

n: 20 har aldrig varit taktäckare, endast handlat på mitt
hem när det behövdes, främre. Lidder om året, en var sålm.
bred, höjden från takstygget till ärsyggan i vanliga
fall 10 aln. n: 21 endast vanlig bonde.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

216/1116-112a

Acc. nr M. 10886:17.

LUF 62

171

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Holland

Fjäre

Fjärås

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Nestor Olsson

Eskjæbocka Fjärås

1887 Fjärås

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkämpar?

Svar:

- 1) Ja på enstaka ställen finnes halmtak
- 2) Bindningen skedde så väl med snören som vidjor men järntråd förekom ej här
- 3) Nej sådana tak förekom ej här
- 4a) omkring 1 procent
- 4b) " 1/2 "
- 4c) " 2 "
- 4d) " 20 "
- 5) Ja kämpar användes av hassel

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10886:18.

- 6) Här användes isolerade band
- 7) Holmen lades i varv om 3 Tums Fjocklek varpå kappan lades och bands fast med snören eller vidjor vid underlaget som var av skrädda slenor fastspikade vid sparrar
- 8a) Täckbräda och näl för snöret samt täckås, en grövre slena som Täckaren och bindaren hade fastfäst med
- 8b) Nej inga som jag känner till
- 9) Täckbrädan eller täckfjälén som den också kallades var omkring 60 cent lång och 20 cent bred med hantag på översidan samt längsgående refter på undersidan i vissa ställen var i undersidan barrade små hål av 1 cent storlek $\frac{1}{2}$ cent djupa. Nilen var av trä 25 cent lång med hål för träen i den ena änden
- 10) Med täckbrädan slags helmen upp så att yttersidan av Taket blev jämn Nilen användes för att få träen genom helmen

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10886:19.

11) Nej här användes inga sådana ting
12a) Lådeskärven hålles till en del inn

i tröskan så att det mesta av vassen gick ur, sedan togs bandet av och den lösa helmen skakas ur, sedan kemmas helmen på en stor kem som sätts fast på väggen, sedan slags risten av säden ur mot något föremål på lagan (Hb) Vass har ej används här

13a) Täckes endast utanpå det gamla taket
b) Nej c) Takskägget slags upp med bräden så att det blev jämt

d) Nej inte nu (Hb) Taket ryggas med lös halm varpå lades pottträ, 2 st meterlånga, gärna ekträ ihopställda med en hjälp av en lagda virke på en slus avstånd b) Benäm att sticka in avklippt halm fastbunden med käpp, mören eller vidgar

M.10886:20.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

15) 3 st. Täckor och bänder samt en
som bar upp helmen

16) Nej jag har inte set sådant

17) Taket lades på skredda lekten
av slantar på 2 och 3 tum grovlek

18) Ja på enstaka ställen

19) Ja så gott jag kann skall jag
gera stå till tjänst

20) För omkring 40 år sedan i Fjärås

21) Byggnästen

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

216/1116-112a

Acc. nr M 10886:21.

LUF 62

172

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: HallandHärad: Fjäre HäradSocken: FjäråsUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Arvid OlssonAdress: TornFödelseår och födelseort: 1893 Olmevalla sock.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

tusta

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasetak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 2%
 - b. för 10 år sedan? 5%
 - c. för 20 år sedan? 10%
 - d. för 50 år sedan? —
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

JaJa, (före min tid med vidjor)Nej

95% av ladugårdar, före mot boningshus hade redan då 75-80% tegeltak

M. 8886:22.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

Täcknål av trä

$\frac{1}{10}$ storlek längd

$\frac{1}{5}$ " bredd

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade band.

Vi band med tjärnat otvinnat garn
troligtvis av hampa, vilken tråddes på en
nål av trä, denna stack man ner i täcken
och fick då ett slag om läcktan och så knöt
man om täckkäppen. Vi använde täckbräda,
nål, kniv och sax. Andra redskap har jag ej
hört talas om. Täckkäpp den högg vi i
skogen och det var braskkäpp, de
skulle vara omkring 2 m. långa
och något mer än finger tjocka.
Brädan användes till att jämna ut
halmen, så att rotändarna komma
att bilda en jämn täcke. Halmtäcke
kallas halmen upplagd. Halmtäckare
kallas dallas den som hade detta som
yrke. Nålen användes som ovan upp-
giotts. Kniven skar vi på täcken med
så den blev jämn och vacker, saxen
använde vi till att klippa i ota med

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus? *nej*
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10886: 23.

ota = nedersta delen av halm taket där vattnet avrin ner. Vi använde säcken om knäna. Vi började med råg kärven sträckt och hade en träkam som vi redde ut den på så stötte vi rot ändan i loggolvet så att den blev jämn, och gjorde av denna kärve råg en ny kärve, men den kallade vi då för tusta, när vi då hade samlat något 100 tal daskar vi ut rågen i dem, genom att slå den mot ett bjul som låg på en skäppa, sedan bunta vi ihop 5-6 stycken tuster till en stor bunt; halm buntar kalas de.

När taket var färdigtäck, lade vi överst på åsen ett ^{lång} lag lång och ovanpå detta flata stenar, detta gjorde de som bodde nära havet, men de som bodde längre ifrån havet använde lås halm och pull trä = Två meterlänga ved båda fästes ihop i ena ändan, och hängdes över åsen

Nej 16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10886: 24.

Törnariga halmtak har lagas på ungefär
samma sätt som vanlig täckring, men på
senare tid användes oftast takspån

Halmtaken lades alltid på läkt

Vid täckning var man alltid 2 stycken
själve tåk täckaren strödde halmen =
lade den till rätta, däremot med hjälparen fick
binda den = knyta fast den. Jag har själv
lagt upp halmtäcka som ännu tjäns gör
som takbeklädnad, det är omkring 15 år
sedan. Jag har nog ej så mycket mer
att omtala om nämnda yrke, men här
lever ett par bröder som är 70-80 år

gamla, och de gjorde det märta täckning
arbetet här på orten för 30-40 år sedan
Adressen är till dessa (Antoni Björjesson)
(Karl Björjesson) Dala Fjärås
Törn Fjärås

166

214/112d

Acc. nr M. 10886 : 25.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Halland*Härad: *Fjärne*Socken: *Frillesås*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Andreas Andersson*Adress: *Sandkluf Frillesås*Födelseår och födelseort: *27/10 1860 Frillesås*

träströken

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Bindet tak**Bindetak, de äro bundna med vidjor eller med fjärl garn, fjärlgarn, snar med ståltråd**3 Nej**4 a 50%**b**c 95%**d 100%**5 Ja*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 Fortlöpande band användes lius för ett totalt år sen
M. 10886:26.
~~Starkt~~ användes isolerade band

En halmsäck laddas ut på länken, en karp laddas
fräns över halmen, karp o karp bands fast vid länken
o o o från vänster till höger

8a Täckbräda och frästiska = nål!

Man byggde en ställning för att komma
upp på taket, o o laddas på ett en sad halmsäck
på laddas en "läckås" i form av en bred
steg för att ge stöd åt fötterna och
tenän under täckningen. Denna flyttades
sedan efter som täckningen fortskred.
Frästiskan var ca 25 cm lång, med ett
hål på mitten. Vanligen var fjärgarna
drags, den användes alltså som en nål.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10886:27.

Nej

12a Tröskades med slaga och roddes ut i en
halmropa som var fastbäst i logväggen.
Tills alla småträn fränskelades, buntades i små
buntar och ställes i loggolvst tills den blev
riktigt jämn i roten, sen större buntar.

13a Det gamle taket "sulades" - täcktes utanpå med
halm och ryddades med järndräd i fortlöjrande
sinn (av dräd som numera användes vid hänsjning).
Detta såd att täcka utanpå gammelt tak förskann
omg-20 år från selskiftet ovan, varken för d. senare
b. Nej, det klevades slätt med täckträdan.
c. se b.

d. Nej

14a De uppstämde halmtopparna bäjdes över
åsen och bandes fast vid andra ridan med en bärre.
På åsen lades grästäng eller vanlig halm, därpå
lades gyllträ - medulänga ekbjörpar, klyvda
och ungefär 6 tum tjocka i motre åsulan

14a

M.10886:27a.

I sin ändan bandades ett hål och drogs en lopp av snor,
de hängde garnis över åsen med c-a 25 cm mellan.

15 Två, en bredde ut halmen och ordnade den med Lachbåda
den andra band med röja eller garn.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M.10886:28.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Nj, men vad för två men³ läkt togs
till i vindskidan så att läktet gick ut
4-5" och i läktet borrhål för lund-
skicka som drev läkt så vinsthellen var fast

17 På läkt

18 Ej på brudgårdarna men på
tröskugornas boningshus

Nj

Från 20 års åldern till 70 års åldern
huvudsakligen sjöna brudgårdstak

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

216/113 c

Acc. nr M. 10886:29.

LUF 62

133

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Halland

Fjäre

Färlanda

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Gullfrid Tellerström

Kalkhult Färlanda

1897 i Färlanda

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydliga och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Svar:

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja, Kalkhult (ej vasstak)

2. Ja.

3. Nej, aldrig förekommit.

4a. Knappt 100%

4b. Cirka 200%

4c. Cirka 500%

4d. På lastgärdar nära 100%

5. Ja. Tekkäpp alltså förekommit

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Isolerade band — aldrig fortlöpande sön.
7. Vid bindning användes vitjer, gån-garn och galvanssesad tråd. För 50 år sedan enbart vitjer. Gångarna tråd under senare år. Vitjerna fästa medels vanligast. 8a. Täckskovel eller löshögjal = täckskovel, samt nål vid bindning med garn o tråd.
8b. Stij.

9. Täckskovel av trä, 40 cm lång 15 cm bred med påspisat handtag uppskärat eller replat på längden av underidan. Stål av trä eller järn spetsad och med öga i överidan.

10. Täckskovel användes allt jämna och driva halmen med stäcken för bindningar som tidigare nämnts.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

10814.10886:31.

11. Nej.

12. Halmen pressas eller biskas ut, på
senare lit slagtroskat. Sedan bannas
den i en vid laghalmen fastad halmt-
repa. Huvdas i stupar med 2 band
Från 50 ar sedan skäras takskälven med skära
senare med lie och förvara i stupar.

13a. Påtäckning har försökswort på 10 senare
25 ören

13b. Nej.

13c. Takskägget jämnas med takskälven
bindes på vanligt sätt vid nedenta
takskälven

13d. Ej använda.

14a. Läs pålagt halmt som fäst hålles
medel s.k. päll.

14b. Fyller med halmt som biskas på
vanligt vis

15 2 man en laggar halmt och en binder
biskas 1 man som passar biskarna och
event. en som skickar tillhålla nälen.

M. 10886:32.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. Nej. Derimalt för fäste barrel
Hål i vindskeden för taklätten.
17. På läkt

18. Ej numera - i enstaka fall
för 50 år sedan

19. Ja.

20. Första gången 1914, senare allt som
öfverst, de sista arbetena för
Munbygd församnings säkling.

21. Lantbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt - det underlättar arkivets arbete.

194

216/113C

Acc. nr M. 10886:33.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Hallands*Härad: *Fjäre*Socken: *Förlanda*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Oscar Andersson*Adress: *Biskopsgårde*Födelseår och födelseort: *1885 Förlanda*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja *ej vass* 1

Bindetak bundna med vedjor och snören 2

nej 3

För närvarande fins då inte många Halmtak för 50 år sedan ja 5) va då allmänt 4

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Mj.

6

Stalmen fastbindes vid läktan
ovanpå halmen lägges en lång
kärpe 304 meter lång som sedan
fastbindes vid läktan med vealjar
en så kallad Traka) eller snören
om man använder snören använder
ohant) (äro) en mål av trä 8
Redskapen mycket enkla endast
Trakan att putsa å jära Taket
fint och jämt

9

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

Nä

10

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

Halmen tröskas med slaga
sedan avlägnas hö och vass
och jättes så fin som möjligt 11
vass har inte använts på vår ort 12

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

Nä

13

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

Ja

14

c. Hur behandlas takskägget?

Klippes med sä

15

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Halmtak på nya hus färdigläggs
inte numera 16

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Taket ryggas med holm ovanpå
lägges sk paltträ 17

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

2 man en breder ut halmen
den andre binder

M.10886:36.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Ni

17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

inte numera

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

i Förlunda Gällinge socknar

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Jordbrukare Snickare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

175

216/113 c J. n: 173

Acc. nr M. 10886:37.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: HallandHärad: FjärehäradSocken: FörlandaUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Johannes MattssonAdress: Råg Bok 340 FjäråsFödelseår och födelseort: 1868Okared Förlanda

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

Supor

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak
2. Jag har bundit med vidjor men nu på senare tiden rojat med snöre (Bindlegarn)
3. Slagtröskad Rågalm. Bands fast med s.k. Täckkäpp
4. a 10 of. B 15 of. C 20 of. d 60 of. lite svårt att bedömma olika på olika trakter
5. ja takkäppar "Täckkäpp" (mest långa Hasselkäppar)

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Fortlöpande söm (Lag)

7. Man lägger ett lag med halm längs taken på läktörarna och sticker ned vedjan om läktan samt om täckeskäppen & vriden om vedjan

8. a. Vi är nu 2. man täckeskaren Breder ut halmen & lägger på käppen och drifver upp halmen med täckeskoffven & den andre kaver. Täckeskoffven är en Bräda 60 cm lång och 25 cm ^(Bredd) bred med kanttappi som borrar hål vid hål igenom haffva brädan det är alla redskap utan järn man binder med snöre då har man en näl af trä med ett hål i som man sticker in snöret

9. Vi inget yrke fodrar så lite Redskap som att kippa på ett Halmtråk som förut sagt är det endast en s.k. Täckeskovel omkring en aln lång & en 7-8 tum Bredd med ett hantag fäst med tvärsade hål i som halmen fäster sig i så Täckeskaren drifver upp halmen med lite önskat tjocklek.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

Här brukas inte vass

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

*Jag har inte lagat
ett söndrigt tak*

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M 10886:39.

11. Nej här på min trackt brukas ingen
äster beklädnad

12. skau taket bli fint i bra så skau det
vara fin takhalv skulle hanteras väl fin
första bjigan man stöta den jerna o ha en nek
i hvarje hand o Bestu in den fine kotte halmen
o agras samt har en Reja som man drar den
igenom så endast det bästa är grävt takhalv
och bindes i s.k. supor (Niker)

13. a jag har inte lagt på tak med det gamla inunder
men en del går det: inget att Behom endera
Be vif: o ingen s.k. Behandling av Takskägget
är halmen bara det är hufvudsaken bli skäppt bra

14. a man läger gammal halv o sedan s.k.
position uppå den position av Eke en mät.
länga (eller decimeter) Baras lät i den ene
ändan så pallpär av En. igenom hället och en
pär på vardera sidan förtrita så belätaket.

15. Endast 2 man Takskäggen o Bindaren
En man kan och rå klara det men går saktare

M. 10886:40.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. Nej det har jag inte riktigt hört eller sett.

17. Ja här lägges taket på läkt

18. Nej inte vidare här på denna ort.
Det kunde vara någon fattig torpare.
Nu har torparna försvunnit och halmtak-
taken försvinner också inga halmtak
på några nya Ladugårdar mer

19. Ja det kan jag nog vara på om ni önskar
och kan läsa mig till. Jag som ni ser är
snart 80 år men annars rätt så. Jag har
 varit både i 45 år nu är jag lägenhetsägare
Varit i U.S.A tre gånger och prövat världen.

20. Täkt åt mig själv samt i andra.

21. Men behöfven jag inget yrke. Men har takt
till för ett år sedan. Och nu finns det ingen halmtak
Rågen försbar Vinter 46-47 (Goodbye)

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

165

214/1116 - 112a

Acc. nr M. 10886:41.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SkåneHärad: FåreSocken: LandaUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: J. Arlin EmilssonAdress: Norby 5 Skadalen FåresöFödelseår och födelseort: 1901 Landa

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak finnes, ej av vass.

Dessa halmtak äro fastbundna vid underlaget.

Tak av lös ouppgjord halm finns inte här på orten.

a. Ungefär 20% finnes för närvarande.

b. 10 år " 25%

c. 20 år " 50%

Här användes käpp s.k. täckkäpp.

M.10886:42.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6/ Isolerade band användes.

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7/ Bindningen gick så till, att man såtte ned nålen med garnet på nedersidan av kappan, drog sedan upp nålen på översidan, och knöl till som bilden visar.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

8/a. Redskapen bestod av Täckbräda (Täckspjöl) samt en nål jämte kniv för avskärning av garnet.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

8/b. Inte som jag känner till.

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9/ Täckbrädan är av trä, på undersidan bonade små hål, taknålen jag mest använde var av trä, gjord som bilden visar. Nål av järn kom också till användning.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10/ Täckbrädan användes för att få taket jämnt (driva taket) nälen för att få garnet genom halmen.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

M. 10886:42a

Reps som ^{har} ~~eggs~~ ställningen
(täckhåren)

Pållträn

Påbyggt tak

Ställningen
(täckhåren)

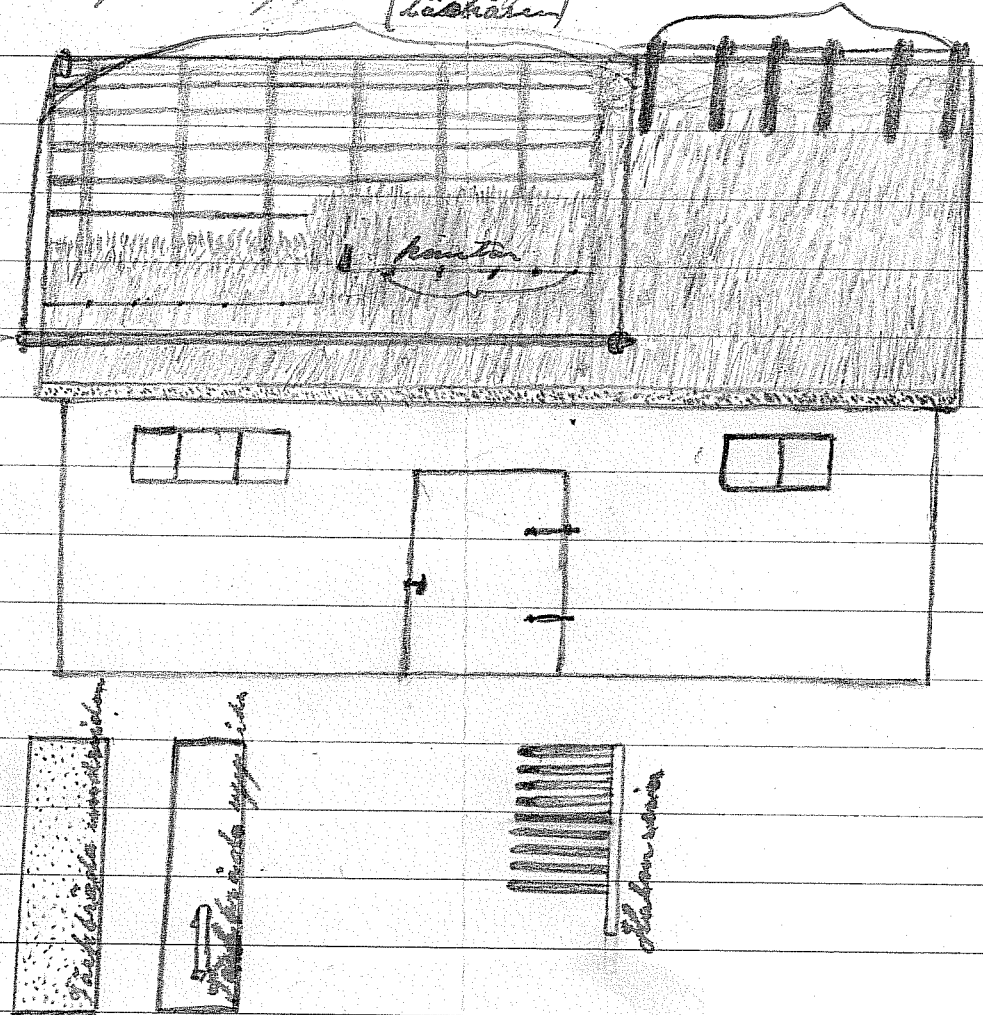
Stall av trä

Stall av järn

Stall av järn

Stall av järn

Stall av järn

M.10886:43.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

"
Wej.

12/ Det var mest råghalm, som kom till användning, rågen tränkades helst med slaga (järn) sedan reddes den ut på en s.k. halmriva sådalen som bilden visar.

13/a Täckning utanpå det gamla taket förekom endast i halmtäcksarende syfte.

13/b Jag brukade beskära taket.

13/c Takskägget klippes rent för i synnerhet utskjutande strån.

13/d Numera läggs inte halm på nya hus.

14/a Taket mörtes d.v.s. man lade till halm eller halst lina, som fasthölles med s.k. poltråd eller sten.

14/b Lagning av tak gick så till, man släpade upp halm, så det blev så tätt som möjligt (bölle).

15/ Tre man arbetade samtidigt, en strödde halmen, en utförde bindningen, en var handlangare.

M.10886:44.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16/ Nej.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17/

Taket lades på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18/

För ungefär 35 år sedan fanns bonings-
hus med hakmtak.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19/ Nej.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20/

I Lands socken för en 10-tal år sedan.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21/

Mitt egentliga yrke är jordbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

164

214/1116 - 112a

8880

Acc. n:r M.1 0886: 45.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Fjäre

Socken:

Landa

Uppteckningsår:

1944
24

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Johan Nilsson

Adress:

Påtorp Frellesås

Födelseår och födelseort:

1876 Landa

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

helutöcka

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Finns endast halmtak

Halmen är bunden med snören

Har aldrig sett någon ting sedant på denna trakten

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

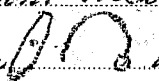
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10886: 46.

Lägger halmen å derpå en Klapp med nål å Tråd
binder en fast smut en 12 tum mellan språnge
bindning. Fäsat garn nål å täckbräda.
Fästning stige halmen Klapp å garn

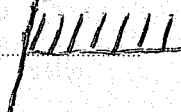
nej
En halmtäckare är 10 eller 12 alnar bred derpå
en täckas å sen lägger man lag för lag å
binder på slutet med klapp å garn

M. 10886: 47.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Har jag aldrig hört talas om

12. Hur beredes
a. långhalmen?

För hällen rister ut all småhalmen
sen drar man igenom en repa
Råg vid full mognad. Under tak

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

Har förestannat men anas river vi ner
det gamla & lägger på nytt
Har jag aldrig sett
Vet inte vad det menas med
För så är seden

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

med halsen köpp & garn

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Tre man en strår halmen en binder
& en handlangare

M. 10886:48.

Har aldrig hört talas om eller sett

På läkt

För 50 år sedan, numera skall
nåra hårda tak fördras av brandstaden

Har in mer att säga än om

På egen gård

Lantbrukare

16. Har Ni hört omtalas eller sett
att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

167

215/111cd

Acc. nr M. 0886:49.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Fjäre

Socken:

Ölmevalla

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Anders Pelfer Olsson

Adress:

nr. 3 Örmanäs Åsa

Födelseår och födelseort:

1896. Ölmevalla

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. I min trakt fins ännu halmtak
2. Dessa äro bundna med dels
snöre och järntråd

4a För närvarande äro kvar 10 procent
b För 10 år sedan vara 20 procent
c För 20 år sedan voro 50 procent

5 Takkäppar användas

M:10886:50.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6 Jag använder fortlöpande söm

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7 Halmen breddes ut i tunt lager sedan lägges en kätte ovanpå och bindes fast

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

8a Redskapen äro icke många jag använder en bräda en nål

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

b jag har icke använt andra redskap

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9 Brädan kallas täckesfjöl och nålen täckesnål

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10 Brädan klappas man till halmen så att den ligger slät och nålen sticker man igenom runt täcken och knyter fast snöret eller järnbräden

M. 10886: 51.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

" Jag använder icke särskilda beklädnader

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12a Halmen tröskas med slaga och sedan kammas så att all ogräs kommer bort

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

b Vassen känner jag icke till

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13a Det täckes både utanpå det gamla och ibland toges det gamla bort

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b Taket har jag icke skurit

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

c Takskägget slätas till med brädan
Här fins icke nya hus som lägges haln eller vass på muren

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14a Halmen lejäses över åsen

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15 Två man arbeta samtidigt den ene lägger ut halmen den andre binder fast den

M. 10886:52.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16 Det har jag icke hört eller sett man borrat hål

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17 Taket lägges på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18 Långre köllbaka i tiden användes kalmtak på boningshusen

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

jag är villig besvara fler frågor så långt jag kan

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20 Sedan 1921 har jag varit verksam som taktäckare i Olmvalka

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21 Jag är lantbrukare till yrket

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

152

203/116 bt

Acc. n:r M. 10886:53.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Ja många halmtak
- 2) för en 40-50 år sedan var många tak bundna med vidjor men nu är det med järntråd
- 3) Nej
- 4) a. för närvarande högst 10 procent.
b. cirka 20 procent.
c. cirka 40 procent.
d. cirka 75 procent
- 5) Nej ej då järntråd användes

M. 10886:54.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

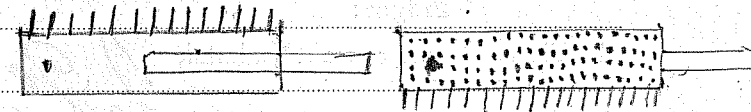
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) fortlöpande söm för berge lätta

7) Täckis användes d. v. s. en stång liknande en flaggstång sicks 15 alnar och ett rep göres fast i ryggen och sätts fast på lillhuden på garven av hult och storändan, av isen borrar ett hål och sätts en pinn ^{och en repstäng} i och läggs på en stige och rullas upp på taket i mån av behov. Däntäcker raka, täckes näs. samt sax vanlig

ullrox
b. stög

Täckes raka 40 cm.

Täckes näs för järnträd 40 cm.

10) sakan att jämma haknen med och näs att se genom taket om lilltan sicks 1/2 m. snellar stingen

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus? *nej*

14. a. Hur ryggas taket?

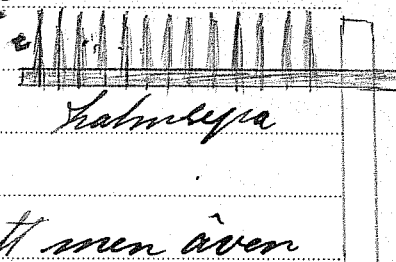
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

*15) tre, en täckare
en bindare och
en uppmassare*

11) nej
10886:55

*12) a. långhalmen tröskas ihelt med slage
eller s.k. pleiel men även på långhalmen
tröska b.) den skördas när rågen är mogen
och bereds i en halmskopa
som fättes i en stolpe
på logar och bindes i kärvar*

*13) a) kan täckas helt nytt men även
utanpå det gamla taket
b.) det jämnas och klyppes när det
strykes ned.*

*c) det arbetas med saken på det blin rak
ling och klypper med saken*

*14) a) det läggs löstalm på rygningen och hängsle
ovanpå och de klyvda ekstoches en meter
länga med köl i den ene änden som sättes en
kapp i och länges besamlar på bas sin
sida på taket med ena en alms eller dera*

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16) Nej

17) på läkt

18) mycket obetydligt nu för tiden
för en 40-50 år sedan var det rätt
allmänt här på landsbygden

19) Jag vet intet särskilt mera att
upplysa om

20) jag har täckt helmlak sedan jag var
20 år men mest 1917, 1918, 1919, 1920 då
täckte jag cirka en 50 fog på sommaren
sedan har det ej varit så mycket

21) har haft ett litet landth men överlämnat
det till ett par söner nu

150

201/1176

Acc. n:r M. 10886:57.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Lands*Härad: *Halmetad*Socken: *Holm*Uppteckningsår: *1947*Uppgifterna lämnade av *f.d. halmtaktak*Namn: *Johannes Jönsson*Adress: *Färdorp Holm*Födelseår och födelseort: *1860 ovanstående*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvett för svaret bifogas.

Stuga!

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Obs!
Ja på många ställen i socknen, vasstak ej.
För omkring 40 år användes endast vidjor för
börkgränsar. Nu är det utglödged i järntråd.
Ovanstående adressat har ej använt annat
än slagtröskad halm. Gjennomsnittet är under 2.

2 %
25 %
50 % 60 %
98 %

Ja (Fäcksraft eller också "vänn"
kallas dessa.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10886:58.

Vej. 4000
Fortlöpende som längs fackkraften.
När halmen är ordentligt lagd stiekes målen
(var på 1 1/2 jämtad är jämtad) genom halmen, under "halmen"
och ut igen på taket och vriden tråden 1/2 varv till
nästa genomstickning. Ungefär 125 cm mellan varje genom-
stickning.

Täckar, bra lin, stöge, vrakar, som man packar halmen med
flera halmknivar (vassa), facknålen, med påvrid jämtad
1 1/2 varv.

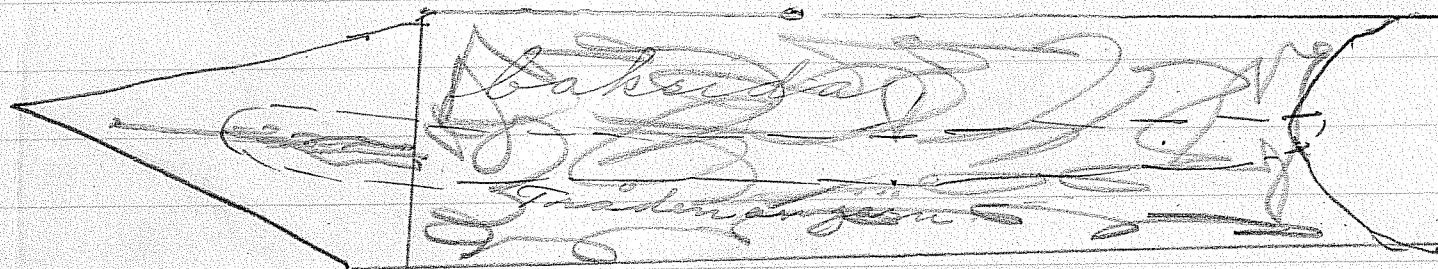
Vej.

Se 8.a.

Se 8.a.

06001
M. 10886:58a

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Tacknål 300^{mm} lång ungefär.
På denna nål kan man vira på 10 meter 1^{mm} järntvåpett.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10886:59.

Nej, aldrig använt sådant.

Slagtröskad halm skäddet vara. En särskild "halm-
rev" med 400 "länga släta, uppkärrade jinner"
användes för att låsa halmen på, så att allt
ogräs och småhalm kommer bort. När man får en lagom
"täckstuga" rengjord, stöts denna i lagan så att den blir
absolut jämn i botten. Sedan får man "slagan" mellan
benen och skär botten jämn med en skarp klyxa eller dyl.

Jädet hånder man sällan.

Ja med skarp kniv på "släta".

Det förste halm "binnet" läggs 150 "längd" ner,
skäres av efter linan med skarp kniv.

Ytterst sällan.

Småhalm bäres upp och jämmas ut. "Hängslan" hänger
"över" grenar över halmen (2 hopställda träbiter) "över" varjes
"botten" användes till "ryggning".
Halmlockar stoppas in i gamla "binnet" så gott man kan.

3 (Tre.) Täckmästaren, bindaren, uppfassaren, som
passar upp med halm, virar på "nålen" med järntråd,
och håller knivarna oavbrutet.

M.10886:60.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
X Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Har ej själv under min tid sett detta, men väl
hört omtalas. Kan ej säga detta

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Kumera lägges det på läkt.
För mycket länge sedan på raft.
Går väl så mycket, som på uthusen.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

^{gärna} Ja, men något vidare utöver
det redan besvarade finnes knappast
att tillägga.
Började vid 35 års ålder som lärjung
och slutade vid 34 års " med färd hemma på
egen stuga.
Hälsar, tapetser, inte så lite färdgärmtare.
Min titel i kyrkoböckerna är fd. värdarevnest.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

153

203 / 116 d

Acc. nr M. 10886:61.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Halmstad

Socken:

Rävinge

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Karl B. Svensson

Adress:

Fostorp Setinge

Födelseår och födelseort:

1908. Rävinge.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

Ej skuren

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1.) Ja. Bådaderna
- 2.) Ja.
- 3.) Nej. Sådana har jag ej sett.
- 4.) Här finns ju ännu en del halmtak i procent av det svårt avgöra för det byts mot eternit under för tiden
- 5.) Ja, då bindes med viden björk-kvist. Sådana tak finns i Öringe. Setinge?

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

Q.b.o. 7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

Raka på undersidan förredd med små hål.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Raka redd från sidan

6.) Fortlöpande söm

7.) Sker mestadels en jämnad med där en jämnad ståltråd.

8.) a. Raka el. ståltråda och jämnad samt kniv eller sax.

8b.) Kj

9.) Raka av hård bok storlek 12 x 45 cm 2 cm tjock.

Jämnad storlek 4 x 40 cm

(O.b.o. 7.) Jag har även täckt tak som bundits med vriden björkknist eller som det sägs med knist å nämm (är käpp.) (så här knisten vrids ett per varu)

använda käpparna ändarna stickas i en ägla under käppen.

10.) Nålen till att binda med. Rakar till att stäta upp och jämna med.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

30 M 10886:63.

11.) Nej. Men vid långvarigt arbete
med täckning har handskar varit
nödvändigt.

12.) Vanligtvis användes råghalm som
först slagtröskats sedan rapsats och
stäts och buntas, därefter skäres jämnt.

b.) Vass har jag ej varit med om.

13 a.) Ja. b.) Nej. c.) det stäts
först jämnt, därefter klipps eller skäres
de långa stråna bort. d.) Sällsynt

14 a.) Med löst gräslagd halme som
hålls liggande med hängslor som
är påträdde kapp.

b.) Man lagas på flera vis beroende
på storlek av häken mest iustickes halme
i taket.

15.) Tre³ man, en bär ut halmen, en
binder, en sticker nälen undrivfärs

M. 10886:64.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16.) Jag har sett dessa hål och fästee
i vindskedar i Allgustorp Råvinge
snitt i Öringe Råvinge. Det är blott
några år sedan dessa utbyttes mot
nya.

17.) Ja.

18.) Ja här finns ännu boningshus
med halmtak.

19.) Ja. (om det är mycket, ersättning)

20.) I Råvinge med angränsande
socknar.

21.) Ja. Lantbrukare.